

MLÁDEŽ A DROGY

Janka SCHLARMANNOVÁ, Libuša LENGYELOVÁ, Ľubomír ŽÁČOK

Súhrn: *V príspevku poukazujeme na nebezpečenstvo nikotínu ako najrozšírenejšej drogy. Zároveň predkladáme niektoré výsledky z prieskumu zameraného na zistenie vzťahu vysokoškolskej mládeže k fajčeniu.*

Kľúčové slová: *nikotín, fajčenie, závislosť*

Úvod

Fajčenie, požívanie alkoholických výrobkov a užívanie ďalších iných drog má v posledných rokoch v našej spoločnosti i v celom svete vzrastajúcu tendenciu. Tým sa zaraďujú k najzávažnejším a najpálčivejším problémom celého ľudstva.

Všeobecne platí, že najnebezpečnejšou je predovšetkým taká droga, ktorá je spoločnosťou podceňovaná, resp. akceptovaná, cenovo a predajne dostupná. Človek sa obyčajne za jej užívanie nehanbí a škodlivé účinky tejto drogy na svoje zdravie podceňuje. Všetky uvedené znaky má droga nikotín, ktorá je obsiahnutá v rôznych tabakových výrobkoch.

Nikotín je hlavný alkaloid tabaku. Nikotín ako psychotropná zložka tabaku sa zaraďuje medzi látky, ktoré vytvárajú prototyp procesu závislosti. Podobá sa všetkým tým nebezpečným látkam, o ktorých si ľudia myslia, že s ich užívaním môžu kedykoľvek prestať. Nikotín sa tiež zaraďuje k látkam, ktoré ľudia užívajú aj napriek tomu, že vedia o ich škodlivom účinku na svoje zdravie. Ako psychotropná látka je nebezpečný aj tým, že vstupuje do vzájomného vzťahu s ostatnými drogami, napr. nikotín a kofeín (cigarety a káva), nikotín a etanol (cigarety a alkohol). Práve nikotín upevňuje a podporuje ďalšie fajčenie.

Nikotinizmus sa začal zaraďovať medzi drogové závislosti až v posledných rokoch. Jedným z dôvodov bolo aj to, že pri zanechaní fajčenia sa dostávajú abstinenčné príznaky, čo svedčí o tom, že nikotinizmus nie je len jednoduchým návykom.

V súčasnosti nikotinizmus patrí k drogovým závislostiam najviac rozšíreným a vo svojich dôsledkoch veľmi nebezpečným. Nebezpečenstvo nikotinizmu je v tom, že nikotín spolu s alkoholom možno označiť za vstupné drogy, pretože ich mládež, či skôr ešte deti poznajú ako prvé. Dôkazom toho sú i výsledky mnohých výskumov z tejto oblasti.

Metódy a materiál

Ako metódu pre získanie informácií sme použili dotazník s 12 otázkami. Pomocou nich sme zisťovali počty fajčiarov, bývalých fajčiarov a nefajčiarov. U fajčiarov sme pomocou Fageströmovho testu zisťovali úroveň nikotínovej závislosti.

Dotazník sme predložili na vypracovanie študentom biológie na FPV, UKF v Nitre v školskom roku 2005-2006. Súbor tvorilo spolu 195 probantov, z toho 158 žien a 37 mužov, s priemerným vekom 19 rokov.

Výsledky výskumu

Z výsledkov nášho výskumu sme zistili, že nefajčiarov z radov žien bolo 118 (74,7 %) [z toho bývalých fajčiarov 16] a 40 (25,3 %) fajčiarov; z radov mužov nefajčiarov bolo 20 (54,0 %) [z toho 1 bývalý fajčiar] a fajčiarov 17 (46,0 %). Bez ohľadu na pohlavie bolo 138 (70,8 %) nefajčiarov a 57 (29,2 %) fajčiarov.

Fajčiari na otázky, prečo začali fajčiť najčastejšie odpovedali, že kvôli ukludneniu (21x), zo zvedavosti (20x), kvôli prispôbeniu sa kolektívu (12x) a iné (4x). U fajčiarov sme zisťovali nikotínovú závislosť Fageströmovým testom, ktorý sme zakomponovali do dotazníka. Z výsledkov vyplýva, že z celkového počtu fajčiarov 57 sa u 23 (40,5 %) neprejavuje žiadna alebo veľmi malá závislosť, u 29 (50,8 %) slabá závislosť, u 1 (1,7 %) stredná závislosť a u 4 (7,0 %) silná závislosť. U žien bolo 19 (47,5 %) veľmi slabo alebo vôbec závislých, taký istý počet slabo závislých a len 1 bola stredne závislá a 1 silno závislá. Z mužov boli 4 (23,5 %) veľmi slabo alebo vôbec závislí, 10 (58,8 %) slabo závislých a 3 (17,6 %) silno závislí.

Na otázku, či by chceli prestať fajčiť, odpovedalo z 57 fajčiarov 43 (75,4 %) kladne, z toho 13 (76,4 %) mužov a 30 (75,0 %) žien. Na otázku, či sa už pokúšali niekedy prestať fajčiť, odpovedalo 40 (70,1 %) kladne, z toho bolo 11 (64,7 %) mužov a 29 (72,5 %) žien. Z týchto hodnôt vyplývajú aj odpovede na otázku, aký je dopad fajčenia na zdravie človeka. Z 57 fajčiarov odpovedalo až 46 (80,7 %), že veľmi škodlivé, a 10, že mierne škodlivé.

Na otázku, kto v spoločnej domácnosti bol alebo je fajčiar, odpovedali všetci probanti. Odpovede fajčiarov boli nasledovné: u mužov v 14 (82,3 %) prípadoch fajčil aspoň jeden rodič (v 8 prípadoch obaja rodičia, v 6 len jeden z rodičov). U žien v 26 (65 %) prípadoch fajčil aspoň jeden z rodičov (v 9 prípadoch obaja rodičia, v 17 len jeden z rodičov).

Odpovede nefajčiarov: u mužov v 7 (35,0 %) prípadoch fajčil aspoň jeden rodič (v 3 prípadoch obaja rodičia, v 4 len jeden z rodičov). U žien v 64 (55,2 %) prípadoch fajčil aspoň jeden z rodičov (v 42 prípadoch obaja rodičia, v 22 len jeden z rodičov).

Bývalí fajčiari odpovedali na otázku, čo ich viedlo k tomu, aby prestali fajčiť. Najviac odpovedí bolo, že: mali obavy o vlastné zdravie (7x), mali problémy so zdravím (5x), stratili chuť fajčiť (3x) a iné (4x).

Diskusia

V Prešove na UP FZ sa k fajčeniu priznalo až 38 %, čo je o 9 % viac ako v našom súbore. Súbor tvorilo 176 študentov, tiež prevažne dievčat.

Z našich výsledkov vyplýva, že chlapci sú viac ovplyvniteľní rodinou, čo sa týka

vzorov vo fajčení. Totiž u fajčiarov chlapcov až v 82,3 % prípadoch fajčil aspoň jeden rodič, naopak u nefajčiarov bolo toto percento výrazne nižšie – 35,0 %. U dievčat fajči-
arok a nefajčiarok sa také vysoké rozdiely nezistili.

Čo sa týka závislosti na nikotíne, Väčšie percento chlapcov dosahovalo silnú závislosť v porovnaní s dievčatami. Najviac chlapcov aj dievčat je v skupine so slabou závislosťou od nikotínu (50,8 %).

Študenti sú dobre informovaní o vplyve fajčenia na ich zdravie, no napriek tomu ho praktizujú. Až 75,4 % z fajčiarov by chcelo prestať fajčiť a 70,1 % sa o to aj pokúšalo, no neúspešne. Na základe týchto výsledkov možno vyvodiť nasledovné závery: študenti by potrebovali odbornú pomoc pri odvykaní od tohto zlovyku, veľkú úlohu hrá kladný vzor v rodine.

Záver

Na základe týchto výsledkov možno vyvodiť nasledovné závery: študenti by potrebovali odbornú pomoc pri odvykaní od tohto zlovyku, veľkú úlohu hrá kladný vzor v rodine.

Literatúra

SKÁLA, V. ...*až na dno!*? Praha: Avicenum, Zdravotnické nakladatelství, 1988
URBAN, E. *Toxikomanie*. Praha: Avicenum, Zdravotnické nakladatelství, 1973

Práca vznikla s finančnou podporou projektu KEGA 3/5068/07.

THE YOUNG AND DRUGS

Abstract: In this contribution the danger of nicotine as the most used drug was pointed. Also the results of screening focused on examination the relationship of young people at university level to smoking.

Key words: nicotine, smoking, addiction